

Franklová Hana	franklova@ibot.cas.cz
Houzarová Hana	h.houzarova@zmm.cz
Melichar Vladimír	vmelichar@seznam.cz
Pohlová Renata	pohlova@nature.cz
Svoboda David	svobodad@natur.cuni.cz
Uhlík Petr	uhlik@omks.cz
Vězda Antonín	vezda.lich@post.cz
Vondrák Jan	jan.vondrak@tix.bf.jcu.cz
Voříšková Lenka	voriskova@altavista.com
Zmrhalová Magda	magda.zmrhalova@seznam.cz

Změna adresy

Blanka Buryová – dříve Na Mlejнку 14, 147 00 Praha 4, nyní Nádražní 42, 150 00 Praha 5

V Ý R O Č Í

ZDENĚK ČERNOHORSKÝ (* 27.12.1910, Chroustovice)

Významné a neuvěřitelné životní jubileum pana profesora si připomíná celá naše botanická obec.

Přírodovědeckou fakultu UK absolvoval r. 1933 s diplomovou prací věnovanou lišejníkové vegetaci diabasů v Prokopském údolí v Praze a následující rok složil doktorát. Brzy po skončení války měla pro další osudy jubilanta zásadní význam nabídka prof. K. Kaviny na místo jeho asistenta na botanickém ústavu Vysoké školy zemědělského a lesního inženýrství. Díky zaměření tohoto pracoviště obrátil Z. Černohorský svoji pozornost od lichenologie k morfologii a anatomii semen, což dalo vznik práci *Graines des Crucifères de Bohême (1947)*, na níž se i habilitoval. Tak se rostlinná morfologie stala vedle lichenologie druhou oblastí botanické dráhy Z. Černohorského.

Pro jeho lichenologickou dráhu byla velmi důležitá účast v české botanické expedici na Island v r. 1948. Záhy se zaměřuje na dutohlávky (*Cladonia*) a zároveň zavádí nové metody pro identifikaci a taxonomii: Asahinovy mikrochemické metody a brzy nato i vlastní fluorescenční analýzy. Zásadní byla jeho účast v kolektivu, který zpracoval klíč k učování našich makrolišejníků (1956). Později se věnoval taxonomii a chorologii žlutých druhů r. *Rhizocarpon*, o jejichž rozšíření v Československu publikoval sérii článků.

Velký kus svého života spojil s Československou botanickou společností (mj. v období 1965-76 jako předseda, 1963-1989 vedoucí redaktor *Preslie*). Zde odvedl veliký kus práce, která zůstává trvalou hodnotou a věřím, že bilancování tohoto úsilí obstojí i v očích pana profesora. Rovněž dlouhodobé bylo působení v redakčních radách dalších časopisů (mj. *Folia Geobotanica et Phytotaxonomica* a především *Vesmír*).

Profesor Černohorský je všestrannou osobností a kromě odborných schopností, širokého botanického pohledu, schopností pedagogických je třeba připomenout i organizační talent a v neposlední řadě i soubor vlastností, které tvoří postavu důstojnou a reprezentativní (např. jazykové znalosti, rétorické schopnosti). Díky tomu se jeho působení na vysokých školách neomezovalo pouze na vědeckou nebo pedagogickou činnost, ale nemálo svého úsilí věnoval i výkonu různých funkcí (např. proděkana, děkana, prorektora). Profesor Černohorský je osobou

vysoké integrity, charakteristická je jak jeho osobní čest, tak i kritičnost v mnoha ohledech – nejvíce však k sobě.

Panu profesorovi děkujeme za mnohostrannou práci věnovanou botanice i botanikům, za jeho neutuchající zájem o milovaný obor a přejeme dobré zdraví i radost v kolektivu svých blízkých.

jl

ANTONÍN VĚZDA (*25.11.1920, Brno)

Jsou osobnosti, u nichž oceňujeme (a nezdíká jim i závidíme) životní elán a výkonnost. Mezi takové věčné mladíky nepochybně patří A. Vězda. S běžícím časem se úžas nad tím, že pro někoho tento všeobecný zákon tak zcela neplatí, přirozeně zvětšuje.

Nepochybně právě jeho elán a houževnatost se podílely na tom, že i když jeho cesta ke zvolenému oboru nebyla ani zdaleka přímá, nic ho neodradilo a naopak z různých překážek dokázal vytěžit pro sebe maximum. Po nuceném odchodu z místa asistenta na Lesnické fakultě Vysoké školy zemědělské v Brně strávil léta jako hajný Lesního školního závodu. Rozhodnutí ředitele Botanického ústavu ČSAV v Průhonících S. Hejného přijmout A. Vězdu v r. 1963 jako lichenologa bylo nesmírně šťastné nejen pro českou botaniku, ale pro světovou lichenologii. Navíc možnost pracovat v Brně na svérázném detašovaném pracovišti – což ve skutečnosti byl vlastní byt – dokázal jubilant přetavit v jednoznačnou výhodu.

Od původně bryologického zaměření (byl žákem prof. Podpěry) se A. Vězda brzy orientoval na lišejnky. Z indikačního využití lišejníků pro lesnickou typologii (jako asistent prof. Zlatníka) přešel na lišejníkovou floristiku a fytogeografii a velmi brzy na taxonomii lišejníků. První taxonomickou práci věnoval československým zástupcům r. *Thelopsis* (1957), následující rok se zaměřil na r. *Gyalecta* a *Pachyphiale*. Zájem o čeleď *Gyalectaceae* ho neopouští po celý život, i když během své dráhy se věnoval mnoha dalším čeledím a rodům. V roce 1966 popisuje nové foliikolní lišejníky a od té doby jsou publikace s tímto tématem stále častější. Je neuvěřitelné, že botanik, který do svých sedmdesáti let nenavštívil tropy, dosáhl světového věhlasu v taxonomii foliikolních lišejníků! Omezené možnosti cestovat řešil způsobem sobě vlastním: věnoval se zemím jihovýchodní Evropy a především Kavkazu. Ze všech svých cest přivezl cenný materiál, který obsahoval mnohé zajímavé nálezy jak taxonů nových pro vědu, tak i pozoruhodné nálezy z hlediska fytogeografického. Výsledky jeho cest velmi významně přispěly k poznání lišejníků těchto oblastí.

Samostatnou kapitolou je aktivita A. Vězdy týkající se vydávání exsikátů. Tuto činnost zahájil již v r. 1957 vydáváním sbírky *Lichenes Bohemoslovakiae*. V r. 1960 však předchozí exsikát vystřídala sbírka *Lichenes selecti*, která vycházela až do r. 1990, kdy dosáhla 2500 taxonů, čímž se stala nejrozsáhlejší lichenologickou exsikátovou sbírkou v historii!!! Ani s tím se však A. Vězda nespokojil a po roční pauze (!) započal s vydáváním další velmi ceněné sbírky *Lichenes rariores*, v jejímž vydávání pokračuje dodnes.

Jak soukromý herbář A. Vězdy, tak jeho knihovna jsou nenahraditelným zdrojem zejména pro nejmladší lichenologickou generaci, které je toto veškeré bohatství ochotně zpřístupňováno. Přestože letitou absencí A. Vězdy na vysoké škole nelze zcela zahladit, přece jen pocit kontinuity kupodivu i jemu poskytuje zřetelné uspokojení. A to je pro českou i slovenskou lichenologii velmi nadějně!

Dílo A. Vězdy nás naplňuje úctou, obdivem a díky. Poděkování však náleží i za ochotné předávání zkušeností a přátelskou pomoc. A přestože jubilant výrazně nestárne, všichni mu přejeme mnoho dalších let pevného zdraví a hodně radosti nad novými objevy ve stále tajemném světě lišejníků.

jl